

Marie TOŠNEROVÁ – Miroslava KVĚTOVÁ, Paměť měst. Narativní prameny k dějinám Prahy, Českých Budějovic a Litoměřic do roku 1800, Praha, Masarykův ústav a Archiv Akademie věd České republiky 2019 (= Studie o rukopisech Monographia, svazek XXII), 430 s., ISSN 1804-0101, ISBN 978-80-88304-21-0.

Monografie se soustředí na městskou historiografii před rokem 1800 a vychází z vlastních výzkumů obou autorek, zejména z jejich disertačních prací. V názvu jsou sice zdůrazněna tři velká a významná česká královská města (Praha, Litoměřice, České Budějovice), na něž autorky přednostně zaměřují svou pozornost, nicméně zejména úvodní kapitoly se geografickým vymezením nenechávají zcela ovlivnit a přinášejí řadu cenných, především komparativních poznatků a údajů také o dalších městech, a to bez ohledu na jejich velikost a význam, a o jejich „historickém sepisování“.

Knihy je logicky rozčleněna do tří částí. První z nich, zaměřená na městskou historiografii, představuje zevrubný teoretický úvod do studované problematiky. Druhá část podává ve třech podkapitolách detailní rozbor situace v Praze, Českých Budějovicích a Litoměřicích. Třetí část je pak tvořena 191 obsáhlými a podrobně zpracovanými hesly, jež poskytují citace a další nezbytné informace o dochovaných i nedochovaných (deperditních) historiografických spisech k dějinám všech tří uvedených měst. Součástí knihy je obsáhlý soupis pramenů i literatury vzniklé k danému tématu, ve kterém nechybí ani odkazy na relevantní internetové zdroje.

V první části knihy obě autorky seznamují čtenáře se vznikem a zpřístupňováním městských narativních pramenů i s vývojem městské historiografie od jejích prvopočátků až do roku 1800. Věnují se také otázce, jak se vlivem dobových událostí, proměn ideologie i nových uměleckých a literárních stylů měnilo její zaměření, způsoby práce a v neposlední řadě i pohled autorů těchto sepsání na město a jeho dějiny. Jde o důležité a velmi pečlivě zpracované přehledově pojaté pojednání, které přibližuje i metody a postupy při zkoumání tohoto typu pramenů. Domnívám se, že se patrně právem stane inspiračním zdrojem pro další podobně zaměřené studie. Drobná chyba (či spíše neopravený překlep) se vyskytuje na s. 75, neboť *Societas eruditorum incognitorum in terris Austriacis* nebyla v Olomouci založena v roce 1841, ale o sto let dříve.

Druhá část je svodem mnoha nových, velmi cenných a důležitých poznatků k historiografii tří vybraných měst. Podkapitoly o Praze a Českých Budějovicích jsou vlastně dvě malé samostatné monografie uvnitř citované knihy. Jde o velmi zevrubné studie o narativních pramenech k dějinám pražské aglomerace i Českých Budějovic. Praha je podchycena v pramenech od nejstarších zmínek z doby raného středověku přes zprávy středověkých kronikářů a díla humanistických učenců z předbělohorské doby až po práce z pera autorů z éry baroka a osvícenství. Po stručném shrnutí dějin souměstí jsou v chronologickém pořadí rozebrány jednotlivé spisy. Navíc je přehledně shrnuto i zpřístupňování těchto děl badateli z 19. a 20. století. V podkapitole o Českých

Budějovicích je zvolen obdobný postup. Po přehledu nejdůležitějších událostí z dějin města následuje analýza nejstarších záznamů a zpráv dochovaných od počátku 14. století. Zevrubně jsou analyzovány především raně novověké spisy od 16. až do počátku 19. století, opět včetně jejich zpracování a zpřístupňování různými badateli až do současnosti. Podkapitola o Litoměřicích tuto část knihy uzavírá precizní analýzou historiografických děl o tomto městě. I zde je čtenář v stručném přehledu seznámen s místními ději. Poté následuje rozbor jednotlivých spisů. Odstavec je věnován rovněž významu litoměřického biskupství pro raně novověkou městskou historiografii. Také tuto kapitolu uzavírá stručná pasáž o badatelích, kteří se ujali zpřístupňování analyzovaných děl.

Samostatné zhodnocení si zaslouží třetí část knihy obsahující katalogový soupis narativních pramenů, třebaže autorky konstatují, že právě soupisové práce bývají mnohdy nedoceňovány, ačkoliv jde o záležitost náročnou, pracnou, složitou a především ve své finální podobě velmi užitečnou a využívanou. Nejsem na pochybách, že stejně badateli využívaným se stane i předložený soupis. Také tato část je rozdělena do tří menších oddílů. Pod záznamy č. 1–101 čtenář nalezne informace o spisech s pražskou tematikou, pod záznamy č. 102–146 figurují údaje o českobudějovických pramenech, a pod č. 147–191 se nacházejí informace ke spisům o Litoměřicích. Struktura všech záznamů je jednotná a je důsledně dodržena s výjimkou rukopisů, které byly zpřístupněny v tištěných katalozích nebo

v elektronických databázích. Autorky na tuto skutečnost předem upozorňují, protože do těchto záznamů byly kromě identifikace díla vloženy jen základní údaje a odkazy na literaturu. Každý katalogový záznam začíná pořadovým číslem, za kterým následuje záhlaví obsahující údaje o uložení pramene, jež ho nejbezpečněji identifikují. Následuje kodikologický popis pramene, případně informace o vazbě, foliaci, poškozeních, autorech a podobně. Po zpravidla podrobném rozepsání obsahu díla (včetně foliace jednotlivých částí) jsou připojeny odkazy na literaturu o analyzovaném spisu. Značná část těchto prací je zastoupena v seznamu literatury.

Paměť měst je možné považovat za zdařilý, důležitý a přínosný počín. Široké badatelské veřejnosti přístupnou a čtivou formou předkládá pečlivě analytické studie o městské historiografii ve třech významných českých královských městech a současně i přehled o jejich dochování a uložení v podobě podrobně zpracovaného soupisu.

Lenka Martínková

Petr HRACHOVEC, Die Zittauer und ihre Kirchen (1300–1600). Zum Wandel religiöser Stiftungen während der Reformation, Leipzig, Leipziger Universitätsverlag 2019 (= Schriften zur Sächsischen Geschichte und Volkskunde, svazek 61), 752 s. + CD ROM, ISBN 978-3-96023-073-1.

Obsáhlá práce věnuje pozornost proměně náboženských fundací v pozdním